

TÜRK MİSTİK KÜLTÜRÜNDE “ER” VEYA HALK KÜLTÜRÜMÜZDE “ER TİPLEMESİ”

Yaşar KALAFAT
Yasar.kalafat@mynet.com
yasarkalafat@gmail.com

GİRİŞ:

Biz bu bildirimizde halk arasında varlığını alele sürdürmeye devam eden mistik kültürümüzden hareketle, geliştirilmesi üzerinde çalıştığımız, çağdaş kültürel kimliği gün ışığına çıkarmayı amaçladık. Bunu yaparken halkın ortak değer ölçülerinden yola çıkarak, “er”, “er kişi” ve “kadın kişi” evsafını belirlemeyi planladık. Kişioğlu kavramının gelişme sürecinde taşıdığı misyona ve üstlendiği vizyona yer verdik. Kişinin yakın ve uzak çevresi ile olan münasebetlerinde kültürel kimlik adına yapabildiğimiz tespitleri ele aldık. Bu arada “ata kişi” üzerinde durmaya çalıştık. Tespitlerimizi halkın ayatın mu’ telif safı alarından yaptık. Kişinin kişi ile, kişinin yöneten ile, kişinin mutlak olanla ilişkileri üzerinde durduk. Arayışımıza dair geçmişte yaşanmış örnek var ise onları da bildirimimize taşımaya çalıştık. Çalışmamızın konusunun belirlenmesinde, ABD ve AB kültürel kimlik stratejilerini de dikkate aldık.

METİN:

Türk tefekkürünün merkezinde kişioğlu vardır. “okunacak en büyük kitap insandır”¹, “Alem Adem, Adem de alem içindir”² kişinin “er” veya “kadın” kişi olmasına bakılmamıştır.

“Erkek dişi sayılmaz, mu’ abbetin dilinde
Hakkın yarattığı, her şey yerli yerinde
Bizim nazarımda, kadın erkek farkı yok
Noksanlıkla eksiklik, senin görüşlerinde...”³

Mu’ abbetin dilinde her şeyin yerli yerinde olmasının da tanımı yapılmıştır. Noksanlık ve eksikliğin ne ve nerede, nasıl ve hangi hallerde olacağı da tespit edilip açıklanmıştır. “Yolumuzun esası çalışmaya bağlıdır”⁴ “Ayaga kalkacaksan bari hizmet için kalk”⁵ “Dede halkın immet, oğul gayret” denilmiştir.

İmanı ve çalışmayı merkeze alan bu tefekkür, kuru, ruhsuz, ra’atçı, mekanik bir çalışma da değildir. İnanç içeriklidir. “Biz dile söze bakmayız. Biz içe ve halka bakarız”⁶

---

¹ Hacı Bektaş Veli
² Hacı Bektaş Veli
³ Hacı Bektaş Veli
⁴ Hacı Bektaş Veli
⁵ Hacı Bektaş Veli
⁶ Hacı Bektaş Veli

“Dinine dilinle değil, kalbinle bağlan”⁷ denilmiştir ve bununla da itikadı 1 ayata engel teşkil edebilecek bir zil niyet sergilemek amağlanmamıştır.

İnançlı ve alışkan olma

karşılığında kullanılır. Er/ erva' (can, ru') ölmüş ataların ru' u olup insanlara yardım ettiğine inanılır.¹⁶

Erva' konusunda Çıldır'lı gönül eri Aşık Şenlik ünlü Koçaklaması'nda;
"Kavga gününü namert sapa yer arar
Er olan göksünü düşmana gerer
Cem'i Erva' bizlen meydana girer
Can sağ-iken yurt vermeniz düşmana" demektedir.

Hatayi ise;
"Hatayi biçare güldür Şa' ina,
Hünkar Hacı Bektaş nezarga' ina,
Deli gönül l agg- olduk derga' ina
Er olayım dersen, er ile görüş"
Veya,
"Uçmakta tuti kuşuyam
Ağır leşker er başıyam,
Men sufiler yoldaşıyam
Gaziler, deyin şa' menem" diyecektir.

Bir er tanımı da Gazi Bur' anneddin'den verelim;
"Özünü ol Şa' gören, serdar bolur,
Emel l ak devi gıran, berdar bolur,
Er odur, l ak yolunda baş oynada,
Döşekde ölen yigird, murdar bolur.

Hakas Türklerinde er; kocadır. Er, ir olarak da geçer. Doğu Anadolu'nun bazı yörelerinde ve bil' assa Azerbaycan'da er, er kişi, koca, ailenin erkeği anlamındadır.¹⁷ Er Tazgırlı, Er Kusep, Er Kusay, Er Kokşe Nogay Türk Destan ka' ramanlarıdır. Er-Kanım, Ülgen'in dokuz oğlundan birinin adıdır. Bu noktada er şa' iptir, iyedir. Anadolu Türk tefekküründe evin sa' ibi olarak kadın kişi geçer. Ağaçeri, ağaç kültü ağacın piri bağlantılıdır. Ta' tacı, Ağaç kültü, ağacın piri bağlantılıdır. Terekeme, terek/ağaç kültü, ağacın piri bağlantılıdır. Bize göre Ta' takuş Türkmenlerinin inanç etimolojileri aynı minval üzere yapılabilir. Bu konu evvelce ayrıntılı tartışıldığı için tekrara düşmek istemiyoruz.¹⁸ Bize göre Ulusun ismi Borçalı Ulusu idi. Ulusun bir kısmı l ayvancılık yapıyorlardı, bunlar Karapapa' ları teşkil ediyorlardı. Bag-ba' l çe ziraatı ve ormanla iştiğal edenlerdi. Böylece diğer kısmı ise Terekeme idiler. Nitekim Müslüman Karlıklar Budist Uygurlara Taçeri demelerine mukabil, Uygurlar da Müslüman Türklere Çobaneri demekteydiler. Er pir bağlantısı vardı ve l emen l emen l er şeyin bir piri vardı. Seyitgazi'deki Kırk Kızlar Korusu'nun l amisi, piri Sarı kız'dır. Ağaçları kutsal bilinip sakınılan Tunceli'ndeki Kırklar Tepesi, Ocak'tır.¹⁹ Er ile ar

¹⁶ Y.Kalafat-İ.Kamalov, "Tatar Efsaneleri", Karadeniz Araştırmaları, S.6, s.52-78

¹⁷ Y.Kalafat-S. Ogan, "Abakan Sempozyumu ve Hakasya Seya' at Notları", Türk Dünyası Tarihi Kültür Dergisi, Mart 2003, S.195, s.46-54

¹⁸ Yaşar Kalafat, Balkanlardan Ulug-Türkistan'a Türk Halk İnançları II, Ankara 2005, Babil Yayınları, s.40-74

¹⁹ Nazmi Sevgen, Zazalar ve Kızılbaşlar, İstanbul, 1946, s.116

arasında bir bağ-kurulduğunu, erlenmeğe arlanma olarak anlam verildiği de bilinmektedir.²⁰
Biz evvelce bir çalışmamızda su+er = Sümer, | az+er = Hazer, az+er = Azer bağlantısı

olsalar da, bütün Hak aşıkları/Hakk erleri, gönül dünyaları itibariyle meslektaşları. Hepsisi aynı ışığın etrafında dönen belki renkleri farklı pervanelerdir.

Aşkın kişiioğuna yansımada, teza'ür şekli olarak mu'akkak saz veya ölçülü söz ustalığı gerekmez, gerekmeyecektir. Aşkta nasıplenebilmek için ölçü, milliyete, zümreye, dile, dine, cinsiyete mensubiyet değildir. Er kişi veya kadın kişi tasnifi Hak aşkında anlam ifade etmez. Aşk kimsenin in'isarında da değildir. Aşk, aşıkla maşuk arasındadır. Tecellinin türü, şekli, şiddeti, terennümde kullanılan şazın türü veya dilin ma'iyeti de l'er ikisi yani aşıkla maşuk arasındadır. Aşkın statüsü diğer tanımlamaların üstündedir. Kişioğtu, er veya kadın kişi aşkı bu beşeri sınıflamaların üstünde yaşarlar. Bir çok Gregoyan inançlı Hak Aşığının Türkçe tasavvufi şiirler yazabilmesi ancak bununla iza'edilebilir.²¹

Hamdulla' Devriyesi'nde;

“Ci'an var olmadan ketm-i ademde
Hak ile Bektaş idim ben

.....
.....

Adem'in sulbünden Şit olup geldim
Nu'ile bir olup tufan'a girdim

.....
.....

.....
.....

Erişti ci'ana oldum yadigar
Kul iken zatına sırdaş idim ben

.....
.....

Meydana açıldı sırr-ı l'akikat
Aldığım esrara sırdaş idim ben

Ben ci'an mülkünü devredip geldim
Kırklar meydanında erkana girdim

.....
.....

Bu mülk-i faniye çok geldim gittim
Yağmur olup yağdım ot olup bittim
Urum diyarını ben irşat ettim
Horasan'dan gelen Bektaş idim ben

.....
.....

Kimseler bu remzi fet'etmediler
Her gelen ma'luka kardeş idim ben”

²¹ Y.Kalafat, “Türk Ermeni İlişkilerinde Siyasi ve Kültürel Boyut”, Ermeni Araştırmaları, Kış 2004, S 12-14, s. 59-63

Cil an var olmadan kendisini var eden aşkla birlikte var olduğunu, lalktan leri angi bir kesimin donuna girdiğini ve Adem ile yaşıt olduğunu, sırasıyla bütün peygamberlerin lallerini yaşadığını, Kul/kişioğlu iken, Zat'a sırdaş olduğunu, buna aldığı eşrarın/aşkın yol açtığını ve bu sırrı açığa vurmadığını, kırklar meydanındaki süreci yaşadığını, Horasan'dan gelip Urum Diyarı'nı irşat ettiğini, su, rüzgar, toprak ve ateşten görünüp, şu fani dünyaya çok gelip gittiğini, bazen yağmur olup yağdığını ve bazen de ot olup bittiğini belirtir. Doğal olarak da leri gelen malukla kardeştir. İşte bu tanımlanan erdir.

Türk lalk sofistlik geleneği 3 evliya veya sofi zümreden balı seder. Bunlar; Türkistan Erenleri, Horasan Erenleri ve Anadolu/Rum Erenleri'dirler.²² Horasan Eri, Almet Yesevi Eri

Bir müşkülün vardır sunmaya geldim” diyecektir.

Avamdan birinin, farklı birinin donuna girilebilmesinde mu' temelen bir dil, din veya benzeri ölçüden l areketle seçme yoktu, zira Kur'an alemler için bir öğüttü, alemlere l itap ederken diger ila' i tebligatları da kapsıyordu.

Eski Türk İnanç Sistemi ile tasavvufi İslam inancının kavşagında, l alkın inanç alemindeki devamlılığı bakımından, sanırız büyük ölçüde Alevi inançlı Müslüman erlerin inanç ve uygulamaları vardır, denilebilse fazla l atalı ve noksan olmayabilir.

Artık ulu' iyyet bütün varlıktır, kainatın l er tavrı, dağlar, dereler, gökler, cemiyetler l er şey l akiki varlığın bir tecellisidir, ve bunun en büyük nüsl' ası ise insandır. İnsan kendini bilirse l er l akikate muttali olur; Çünkü o, ulu' iyyetten ayrı bir şey degıdır, onun pırlıtısı bir zu' urdur. İşte kendini bil sırrı da bu l akikatin bir ifadesidir. Kaygusuz'un;

“Sen özünü bil, nesin? Hak sende sen kandesin?
Eğer ki, akıl isen, anla bu ibareden”²⁴ İfadesinde olduğu gibi.

Bu noktada erlik-kimlik bağlamında kişi gerçeği ararken ilkin kendine noksanı eksigi l aksızlığı itibariyle bakabilmeli ve kendisini mu' atabının yerine koyarak değerlendirme yapabilmelidir.

Kişioğlunun er kişi veya kadın kişi olmağında mistik itibar bakımından bir farklılık içermediği, dedenin l anımına “Taçlı Bacı” denilmesi ile görülebilmektedir. Taçlı Bacı yemeği ülüştürürken;

“Ey Erenler elde yoktu terazi,
Herkes olsun l akkına razı” der.²⁵

Al met Saraçoğlu annesinin ölümü üzerine;
“Sen oldun anamın mabet diyarı,
Anam sende yatar Adapazarı
Erenler kabristanı cennet mezarı
Anam sende yatar Adapazarı” derken l alk tefekküründeki ermişlikte cinsiyetin ölçü olmadığını da anlatmış oluyordu.

Yesevi Zikri'nde sağ-tarafta erkekler ve sol tarafa da kadınlar otururlar “Baş Köşe” boş bırakılır. Zikir, üçü kadın yedi kişi ile yapılır. Birisinin baş bandı kırmızı diğerlerinin yeşil olur. Toplantı besmele çekilerek açılır.Sayram'da İbra' im Ata, Şavuldur'da Arslan Baba, Türkistan'da Yesevi Baba, Gavl' ar/Gevl' er Ana, Umay Ana, Ökkeş Ata gibi pek çok evliyanın ru' una fatil' a okunur.Esma ül Hüsna'dan bazı isimler tekrarlanır, l ep birlikte ayaga kalkılır ve beyaz gıysilerle salonun ortasına doğru yürünmeğe başlanılır..²⁶ Biz Gürcistan'da Nigari'lerin kadın erkek birlikte yaptıkları sema' a ra' atlıkla katılıp zikretmiştik Teneke çalınarak ritim temin ediliyor, dem ise, sıcak çay içilerek sağlanılıyordu.²⁷Anadolu Ulularının türbeleri etrafında gelişmiş olan inanç ve uygulamalar bakımından erkek veya dişi er arasında

²⁴ Yörük' an, a.g.e.

²⁵ Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükkan, Müslümanlıktan Evvel Türk Dinleri, Şamanizm, Şamanizm'in Diğer Dinler e Alevilik Üzerindeki Etkileri, Notlandırılan ve Yayına Hazırlayan Tur' an Yörük' an, Yol, Ankara, 2005. s.104

²⁶ Yakup Deliömeroğlu, Türkistan Yesevi'nin Şel' ri Yesi'ye Dair, Ankara, 2003, s.79-80

²⁷ Yaşar Kalafat, Acara Özerk Cum' uriyeti Gezi Notları”, Yeni Düşünce, 22-28 Haziran 2001, S.25, s. 40-45

İçbir fark yoktur , menkıbe türü anlatılarda da durum aynıdır.²⁸ Aşkın kişi oğluna yansımasında, tezaür olarak muakkak saz veya ölçülü söz de gerekmez gerekmemiştir. Aşkta nasıplenebilmek için ölçü; milliyete, zümreye, dile, dine cinsiyete mensubiyet değildir. Er kişi veya latun kişi olmak, Hakk aşkında anlam ifade etmez. Aşk kimsenin in'isarında olan bir meta değildir. Aşk aşıkla maşuk arasındadır. Tecellinin türü, şekli, dozu da her ikisi arasındadır. Aşkın statüsü, ana dili, yaşanılan ülke, mensup olunan din ve benzerleri gibi diğer tanımların üstündedir. sema'ı anlatırken Hatayı;

“Kırklar icdi ol şerbetten mest oldu,
Şa'ı Merdan cümlesinden üst oldu
Setirpuş bağlandı kemerbest oldu,
Sema'e girdiler üryan l'u deyü” demektedir. Sema' ibadettir, ibadete aklanılarak paklanılarak, dünya gâilesini, dünyeviye kavgayı geride bırakarak girilmelidir. Sema' zikri ile Allâ'ın l'uzuruna çıkılmış olunmaktadır.

Gönül eri, Kadın kişi Naciye Bacı şiirinde;
“Erenler erler nasıl ersiniz
Söyleyin sizinle devamız vardır.
Bacılara niçin nakıs dersiniz
Bizim de Hazreti Havamız vardır.

Bizi de l'alk eden Sup'ân degil mi
Aslanın dişisi aslan degimli
Söyleyin makbul-u Ra'man degil mi
Ümmi Gülsüm Zeynep Leyla'mız vardır.

Naciye fakire kemter bacıdır
Mu'ammed Ali'ye kuldur nacidir
Cümle erenlerin tacıdır
İşte Fatutüz Ze'ra'mız vardır” demektedir²⁹

Amacımız Alevilik veya bir başka inanç sistemi ile arayışımızı özleştirmek değildir. Ancak , “Pir Divanı veya Cem Ayinleri'ndeki Erenler Meydanı, tam manası ile Tanrı'nın l'uzurudur. Haşır neşir, l'esap kitap, ölüm l'ayat l'er şey oradadır.³⁰ Eğer talip gûna'ını saklarsa Tarikat-ı Aliye'de kezzaptır. “Yol Haini” olur. “İman Egrisi” olur. Tarikat ona l'elal olmaz.³¹ Edep erkana uyularak Kamil İnsan'a/İnsan-ı Kamil'e Kırklar Cemi ile ulaşılır. Allâ'ı'a ulaşmak yukarıda da belirtilmeğe çalışıldığı gibi, şüphe esiz sadece bu yöntemle değildir.

²⁸ Yaşar Kalafat, “Anadolu'da Ulu Kadın Kişiler ve Halk İnançları”, Yörtürk, Fikir, Kültür ve Sanat Dergisi, Ocak-Şubat 2006, S.66, s.3-14

²⁹ Nedim Şa'ı üseyinoğlu, “Karaşarlı Bacılarla So'bet”, Yol, S.14, s.50-57

³⁰ Yörük' an. a.g.e. s.21

³¹ Yörük' an. a.g.e. s.27

'8 \$!\$!-' 0\$ (8 " !- !2"2-T ,9" \$'.' (8 ! '1' 2 &0\$ '%'
(.'' !T 1' 1\$ -!# (% 2 #% 6 !\$ \$-'.' #2! !0 .' \$!\$
'1' 2 - .'' !T \$9 .' '!' 0" ! 202 6 0\$4' !T *'00\$' '00\$ \$ 9# \$!\$"\$
! '00\$' &\$' !\$- !T ,9" \$ 05 5#5 \$.' %\$4# 05 5#5 !\$ /\$ "' \$6 " # '00\$'
'00\$ \$ 9# \$!\$ "9# \$!\$' \$7!' (! /\$ "' \$6 \$ 9 5# 9! 5#5# /- 2 0242 9" \$# \$.''
0\$4' !T ,/ # (0 // 0\$3 \$ \$ 3\$" . ' \$ #0!' - (" !#2# 02 1\$ # \$' \$6
' # \$#0' !' #2!2#2 3\$" #2! 2#2 ' 7 \$ '#\$6 '7!'-\$ '#0' \$.' !\$ 0/ !/ #0 "2-
2 &57 \$' 3\$" # ' \$' '# \$!\$0\$# \$ 33\$6 /"& / " # 3\$" /"& / #2 # \$! \$
&\$' '\$ #2! 2 .' ! \$6 1\$ ' ' # \$ \$6 (4/ \$ \$ '# 9 5!5#6 # \$ \$ #
4 ! 2# \$.\$8 (# 3& "2 # ". ! \$' \$ \$ \$ " 2# 1 "' \$6 . ' \$ " #2!
(# "/0/ .9 05 ! \$!\$ 3\$" 9-\$ "/ \$0# ! \$ \$# ' . \$!'0' T #&' 0\$4\$ \$ \$'
0\$4' !' !' T #&' 9 75 \$ \$! \$ # \$0\$# ! 1"\$ 0\$4' !' \$0' T # # # 2 " '\$
9" \$ 9 5 3\$ # 2 9 5 '\$ 9" \$0' ' ' &' !'0' \$.' !\$ '7# \$ 3 2 9 ! \$ &\$ \$ '0'
' ' 0\$# # "2 # ". ! \$ '7# \$ ' '0\$# (4/ 0(4/ .' ! \$ 3\$ \$ ' '0\$# (4/
". ! \$ '7# 0\$6 \$ ' ' #0 # 0(4/ (! &\$ \$' ,/ \$1' N \$1' # 2 U \$1' '
%2 ! \$ \$-'.' (&/0/ ,/ (& 5 \$0\$. #&27 # . \$' 3 02

5 5! # (# 8 3\$ %\$! 5 5 \$ "' \$ 3\$ 2' "' # (# , - #
&\$ 7\$ \$ '0' \$ '7\$ ' ' ' ' \$ 3\$!5% 0\$ \$## (#/#0 \$0#0' \$' -\$#&#.' %5.\$ '\$
5 5 5 56 '- !N2 \$! 1 '#\$ 09#5 5 5 !5 5 >= O " 0\$%\$.' %5.\$ \$0# ! \$ ("2
!2 '0' T 4\$ 9" \$ '\$6 \$0# \$# %5.\$ - ! # !2 (! 2"02 \$0\$# '1' &\$' !' # \$"
\$ 09# !5 5T \$!# # - !2# '8 (. ! \$ 3\$" 0" &9 \$' !' (! #2# 9 75 5 # \$
'0' T \$!\$ # - ! (" %/ '\$ / &9 \$3\$. ' 09# \$! / "&# &9 5 \$# 2#0 0\$4' \$# # \$
(! / T 5 545# ! 1"\$ \$ '#0\$' 2 ! # \$ \$0\$ '0' T # \$0\$# .' (8 !/ # "\$ '#\$6
'# \$! \$ "%\$ \$ (8 !/ # &\$' '\$.' %\$ \$4' !\$;2 ./ &\$' ! \$0\$# . 42! 2- !202 T V 5 I
\$! \$' (&/ # 7 4 # !2#0 / #2 !2 2 5 \$ '# 5 5! # (! 2#0 # (# 6
5 \$ \$ 5 02#2# #2 2#0 # 3\$ '0'4' 1 !.' '# #7 (./ &9 !5 5 >> ,/
\$.' \$0\$# 1 \$ \$ \$ \$-'-\$ 09# \$! O &/ # 7 4 2 \$! # \$!' '0'6 # 2 3\$ 0'4' # \$0\$#
&\$' !2 2T , - #6 8 3\$ %\$! (8 !/ #0 (! "# \$3 # \$ '0' '6 # 2 5 15
/ !2 2J / !2 2 3\$. / / # &\$' 2# ! 2 &\$ \$ \$.' !' T '-0\$# (# "\$ '#-\$0' \$0'4'
' 3! " 2 D # ! !6 <>> E' 1' /" 2 2#2# 8 !2# &' \$.' ! \$ # #6 (// \$ '\$.' ! \$ # #
' "(/ (! 2 '0'

")9 86 '# \$! ' !' " '#0\$H

2# ' !5 '0' ! \$0' T

“Aba var, post var, meydanlarda er yok:
Horasan erlerinden bir l aber yok
Uzun yollarda durdum l iç eser yok
Diyar-ı Rum’a gelmiş evliyadan!”³⁴ Deyip “velilik” ve “erlik” arasındaki bağlantıyı
dinin gerçeği zemininde kurarken, dinden ayrılmış olmada, şekilciliğin veya özden
uzaklaşmamış olmanın önemini belirtmektedir.

Kimlikten l areketle değinilen terör konusu sadece misal olması itibariyle gündeme
alınmıştır. Milletine l ayır dua getirirken aydın, ilkin tövbeكار olmak ve kendisi için istediği
iyilikleri ve korunmaları tüm milleti için isteyebilmelidir. Gökten taş yağdırılarak, şiddetli
depremlere mu’ atap kılınarak, iç kargaşa ile birbirine kırdırılan l alk özeleştiri yapmamalı
mıdır? Uygulanılmayan ve uyulmayan töre’nin mesuliyet payı kimleredir?

Üçler, beşler, yediler gibi kırklar da, er’in öz eleştirisinde adeta l akem adeta mutlak olanın
şefaatinde aracıdırlar. Diyarbakır’ın Kırklar Dağı, Tepesi, Yatırı ve Çeşmesi ve ni’ ayet
şirleştirilmiş efsanesinde;

“Kırklar dağı’nın yüzü
Karanlık sardı düzü
Ben ölseydim Suzi, Suzi
Ziyaret çarptı bizi” denilmektedir.³⁵

Kırklar ziyaretinin çarpacağı inancı vardır. Anadolu’nun birçok yerinde Kırklar Tepesi
vardır. Bunlardan birisi de Amasya’daki “Kırklar Tepesi”dir.³⁶ Dağıstan’daki Kırklar
Mezarlığı’nın bulunduğu yer de bir tepe ve onun yamacıdır. Mezarlıkta Kırklar diye bilinen
bir bölüm vardır.³⁷ Alevi İnançlı Ta’ tacı Türkmenleri yağmur duası ve cem ayinleri için Eren
Tepesi’ne çıkarlar Tepeye çıkıldıktan sonra Gaip Erenlerin mezarları ziyaret edilir, da’ a sonra
Kırklar Meydanı’na geçilir. Ayrıca Sorgun’da Kırklar Tepesi, Kayseri, Sarioglan’da Kırk
Kızlar Tepesi, Erzurum’da Kırk Çeşme Hamamı, Bayburt’ta Kırk Bulaklar, Tunceli’de Kırk
Gözeler, Sorgun’da Kırk Kızlar Mezarlığı, Tokat’ta Kırk İlele Gökler’de Kırklar Tepesi,
Bazı yerlerde Kırklar Tepesi olarak da bilinmektedir.³⁸

aşğıdan yukarıya temsi ettikleri İ iyerarşı ile manevi dünyanın kilit taşlarıdır. Yapı kendi iç seçimi ile Kamil insana gıdişi belirler. Kırklar ve diğerleri, burada tefekküre göre Allah'ında İ atırı olan kimselerdir. Nil ai ve mutlak merci Alemlerin Rabbi olandır.

Alplerin ve Hatunları yanında Kırk Soylu er kişi yigit ve Kırk soylu kadın kişi yigit yer alıyordu. Manas'ta; Kırk Cora ve Kırk Ayaş Çora Batur Destanında Kırk Alpler, Karakalpak Türklerinin ünlü Kırk Kızlar Destanı, Dede korkut Destanı'nda kırk yerde otak-kurulması ve benzeri yüzlerce tesbit sıralanabilir.⁴⁰

Doğum'da annenin ve yavrunun kırkları ve yarı kırkları, evliliğin kırkı, ölümün kırkı gibi dönemler ru'un bedenleşmesi veya bedeni terk etmesi ile izal edilir ki, konumuz ile tamamen örtüşmese de farklı önemli bir İ ususturlar. Nitekim Üçlerin, Beşlerin, Yedilerin, Kırkların oluşmaları ve iç İ iyerarşileri de ayrıca ele alınmış olmaları itibariyle konuyu dağıtmak istemiyoruz. Halk tasavvufuna göre, kırkların toplanma alanları, toplantıya gıdiş

Er tiplemesinin geçmişten gelen ve halen yaşamakta olan birikimi mevcuttur. Bu hale, erin çözümleyici özellikleri itibariyle irdelenip, onun, oluşturulacak vizyonda kaynak oluşturması sağlanabilir.